

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Медичний інститут

Кафедра психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Іщенко Н.М.

“ ” 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ РЕЛІГІЇ

Галузь знань: 05 – Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітньо-кваліфікаційний рівень – МАГІСТР

Розробник

Завідувач кафедри розробника

Завідувач кафедри спеціальності

Гарант освітньої програми

Директор інституту

Директор НН ІПО

Начальник НМВ

Каневський В.І.

Васильєв Я. В.

Васильєв Я. В.

Каневський В. І.

Грищенко Г. В.

Норд Г. Л.

Потай І.Ю.

Миколаїв – 2018 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Психологія релігії	
Галузь знань	05 – Соціальні та поведінкові науки	
Спеціальність	053 – Психологія	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Психологія	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	5	
Навчальний рік	2018-2019	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	10	14, 15
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4 кредити/ 120 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	21 год. лекцій 21 год. семінарські заняття 78 год. самостійної роботи студентів	8 год. лекцій 6 год. семінарські заняття 106 год. самостійної роботи студентів
Відсоток аудиторного навантаження	35%	12%
Мова викладання	українська	
Форма підсумкового контролю	іспит	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета курсу: придбання студентами широкого спектру знань з психології релігії і духовності як науки, її історичного розвитку і методологічного осмислення проблем релігійного і невіруючого людини.

Завдання курсу:

- Освоїти основні теоретичні поняття, визначення, методологічні та концептуальні засади курсу.
- Сформулювати загальні уявлення про специфіку психології релігії як самостійної галузі психологічного знання, в тому числі, про її предмет, основні напрями і області досліджень;
- Розвинути у студентів пізнавальний інтерес в дослідженні особливостей релігійної особистості.
- Сприяти оволодінню вміннями визначати характеристику порушень пізнавальної, емоційної і поведінкової сфери особистості, що входить в залежність від деструктивних сект і неокультів.
- Ознайомити студентів з основними принципами, цілями, завданнями психокорекційної роботи з деструктивно залежними; до вимог що пред'являються до психолога, який здійснює психокорекційні заходи.

- Навчити способам і техніці корекційного взаємодії з клієнтом відповідно до заявленої проблемою деструктивної залежності.

Передумови вивчення дисципліни:

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на засвоєнні знань із таких питань: проблема психології релігії з точки зору її генеза, основна проблематики і сучасний стан наукової розробленості; психологічна характеристика основних типів релігійних особистостей, релігійних організацій; вікові та соціально-психологічні характеристики особистості і груп, що сприймають релігійні вірування.

Очікувані результати навчання:

В процесі вивчення дисципліни студенти повинні засвоїти основні категорії психології релігії, історичні передумови і перспективи розвитку психології релігії, її напрями та галузі, структуру, задачі та методи науки, її міждисциплінарні зв'язки з іншими науками. Курс надає студентам можливість отримати комплекс теоретичних знань у галузі психології релігії та оволодіти практичними навичками проведення психологічних досліджень з використанням основних методів цієї дисципліни.

В результаті вивчення дисципліни студент

знати:

- основні категорії та поняття психології релігії;
- особливості релігійно-психологічного комплексу віруючих;
- основні характеристики різних релігій

вміти:

- складати і використовувати психодіагностический комплекс в дослідженні релігійних і духовно-моральних орієнтирів особистості;
- застосовувати психологічні методи в роботі з релігійно орієнтованими людьми.

Програмні компетенції

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2 Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності.

ЗК3 Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК1 Знання категоріально-понятійного апарату психології.

ФК13 Здатність визначати й пояснювати психологічні механізми формування, функціонування та розвитку психічних явищ, процесів, властивостей, виокремлювати причини та фактори, що диференціюють характер їх індивідуального функціонування та розвитку.

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1.	Історія та методологія психології релігії.	3	3	10
2.	Генез релігійності і психологія особистості.	2	2	10
3.	Вплив релігії на поведінку людини.	2	2	10
4.	Психологія іудаїзму.	2	2	10
5.	Психологія християнства.	2	2	10
6.	Психологія індуїзму і буддизму.	2	2	10
7.	Психологія людини в Ісламі.	2	2	10
8.	Психологія нових релігійних рухів.	2	2	10
9.	Різноманіття форм релігійного досвіду.	2	2	10
10.	Вимірювання релігійності.	2	2	10
11.	Психологія атеїзму і світських форм духовності.	2	2	10
	Всього за курсом	21	21	78

Заочна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1.	Історія та методологія психології релігії.			10
2.	Генез релігійності і психологія особистості.	2	2	9
3.	Вплив релігії на поведінку людини.	2	2	9
4.	Психологія іудаїзму.			10
5.	Психологія християнства.			10
6.	Психологія індуїзму і буддизму.			10
7.	Психологія людини в Ісламі.			10
8.	Психологія нових релігійних рухів.			10
9.	Різноманіття форм релігійного досвіду.	2	2	9
10.	Вимірювання релігійності.	2	2	9

11.	Психологія атеїзму і світських форм духовності.			10
	Всього за курсом	8	8	106

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій (денна форма навчання)

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 1. Історія та методологія психології релігії.</p> <ol style="list-style-type: none"> Предмет психології релігії. Походження термінів «релігія» і «духовність», їх значення в соціології, культурології, публіцистиці. Філософський період історії психології релігії. Книга «Різноманіття релігійного досвіду» У. Джеймса у визначенні психологічного предмета релігійності. Психологія релігії в підході З. Фрейда. Релігія в тлумаченні сучасних напрямів психології.
2	<p>Тема 2. Генезис релігійності і психологія особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> Релігійна поведінка людини з різних методологічних позицій. Типологія релігійної особистості за Е. Шпрангером. Сім'ї з релігійною орієнтацією і сім'ї з «групи ризику» в пошуках визначеності соціального становища. Психологічний мікроклімат сім'ї та релігія як спосіб виховання.
3	<p>Тема 3. Вплив релігії на поведінку людини.</p> <ol style="list-style-type: none"> Віра як органічна реакція, «система рефлєкторних дій». Вплив релігії на: цінності та установки людини, фізичне і психічне здоров'я, самооцінку, мораль. Релігійність як фактор моральної ідентичності. Релігійність в сексуальній поведінці і шлюбно-сімейних відносинах.
4	<p>Тема 4. Психологія іудаїзму.</p> <ol style="list-style-type: none"> Слово як дієвий засіб прояву доброти і заподіяння болю. Тора, Танах, Тегілім, Псалми, Талмуд як «система поглядів і дій, що розділяються групою» (Е. Фромм), яка забезпечує індивідуума ціннісною орієнтацією і об'єктом відданості. Зв'язок індивіда з всесвіту, самим собою і зі своїми побратимами. Пояснення феномена релігійності З. Фрейдом в книзі «Людина Мойсей та монотеїзм», його ставлення до Іудаїзму і єврейства. Інтерпретація Ж. Лаканом положень класичного психоаналізу щодо реального батька і Імені Отця.
5	<p>Тема 5. Психологія християнства.</p> <ol style="list-style-type: none"> Християнська психологія як науковий концепт і богословська онтологія християнства. Сучасні концептуалізації християнської релігійності (Б.С. Братусь, В.Н. Ничипора, В.І. Слобдчіков). Гуманістичне осмислення християнства.
6	<p>Тема 6. Психологія індуїзму і буддизму.</p> <ol style="list-style-type: none"> Традиція Веди про світобудову і сучасні можливості самовдосконалення в

	індуїзмі. 2. Чотири благородні істини буддизму. 3. Медитація в психологічному зростанні і його перешкоді 4. Психодинамічний напрямок про східну релігійності як подоланні обмежень егоцентризму.
7	Тема 7.Психологія людини в Ісламі. 1. П'ять стовпів ісламу і містичні практики. 2. Соціально-політичні відносини і психологія жінки. 3. Суфійська психологія невротичного «я» і стадії інтелектуального розвитку.
8	Тема 8.Психологія нових релігійних рухів. 1. Поняття про деструктивні, тоталітарних релігійних сектах. Методи роботи, що використовуються в деструктивних культурах. Контроль свідомості через контроль над поведінкою, інформацією, мисленням і емоціями. 2. Обмеження, що накладаються сектою на особистість. Групи осіб, які поповнюють тоталітарні секти. Вікові особливості членів релігійної організації. 3. Технології роботи з неофітами в тоталітарних релігійних сектах. Прийоми зміни психіки зверненого. Проблеми реабілітації осіб, які пройшли через тоталітарні релігійні секти. 4. Роль релігійного культу. Природа релігійних обрядів. Вплив релігійного культу на віруючих. Культурні стереотипи і їх значення. Психологічні аспекти різних релігійних обрядів. 5. Психологічні особливості релігійного лідера. Мотиви діяльності особистості в релігійній організації. Маніпулятивні техніки впливу. 6. Релігійна спільнота як соціальна група. Динаміка розвитку релігійної спільноти.
9	Тема 9.Різноманіття форм релігійного досвіду. 1. Вища ступінь релігійності як переживання досвіду «звернення». 2. Феноменологія К. Юнга як факт існування того чи іншого феномена людської релігійності. 3. Колективне несвідоме як загальнолюдський досвід, характерний для всіх рас і народностей. 4. Р. Отто та дослідне спостереження за «нуминозним» динамічним існуванням. 5. Микола Бердяєв про містику реального відображення повноти дійсності.
10	Тема 10.Вимірювання релігійності. 1. Метафізична методологія релігійності. 2. Герменевтика як мистецтво інтерпретації релігійних фактів, їх імпліцитні та експліцитні значення. 3. Психологічна діагностика смислової організації сучасної релігійності. Соціальний і персональний підходи Г. Олппорта, Д. Росса. 4. Теорія рефлексії і «що обчислюється психофеноменології» В.А. Лефевра 5. Психологічна діагностика адаптаційного потенціалу релігійноорієнтованих осіб(опитувальник «Адаптивність» (МЛО) (А.Г. Маклаков, С.П. Чермяник).
11	Тема 11.Психологія атеїзму і світських форм духовності 1. Атеїзм (dGso - «заперечення бога») як переконання в тому, що богів не існує. 2. Деїзм та його представники у філософській думці та в психології.

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять (денна форма навчання)

№	Тема заняття / план
---	---------------------

1	<p>Тема 1.Історія та методологія психології релігії.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет психології релігії. 2. Походження термінів «релігія» і «духовність», їх значення в соціології, культурології, публіцистиці. 3. Філософський період історії психології релігії. 4. Книга «Різноманіття релігійного досвіду» У. Джеймса у визначенні психологічного предмета релігійності. 5. Психологія релігії в підході З. Фрейда. 6. Релігія в тлумаченні сучасних напрямів психології.
2	<p>Тема 2.Генезис релігійності і психологія особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Релігійна поведінка людини з різних методологічних позицій. 2. Типологія релігійної особистості за Е. Шпрангером. 3. Сім'ї з релігійною орієнтацією і сім'ї з «групи ризику» в пошуках визначеності соціального становища. 4. Психологічний мікроклімат сім'ї та релігія як спосіб виховання.
3	<p>Тема 3.Вплив релігії на поведінку людини.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Віра як органічна реакція, «система рефлєкторних дій». 2. Вплив релігії на: цінності та установки людини, фізичне і психічне здоров'я, самооцінку, мораль. 3. Релігійність як фактор моральної ідентичності. 4. Релігійність в сексуальній поведінці і шлюбно-сімейних відносинах.
4	<p>Тема 4.Психологія іудаїзму.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Слово як дієвий засіб прояву доброти і заподіяння болю. 2. Тора, Танах, Тегілім, Псалми, Талмуд як «система поглядів і дій, що розділяються групою» (Е. Фромм), яка забезпечує індивідуума ціннісною орієнтацією і об'єктом відданості. 3. Зв'язок індивіда з всесвіту, самим собою і зі своїми побратимами. 4. Пояснення феномена релігійності З. Фрейдом в книзі «Людина Мойсей та монотеїзм», його ставлення до Іудаїзму і єврейства. 5. Інтерпретація Ж. Лаканом положень класичного психоаналізу щодо реального батька і Імені Отця.
5	<p>Тема 5.Психологія християнства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Християнська психологія як науковий концепт і богословська онтологія християнства. 2. Сучасні концептуалізації християнської релігійності (Б.С. Братусь, В.Н. Ничипора, В.І. Слобдчіков). 3. Гуманістичне осмислення християнства.
6	<p>Тема 6. Психологія індуїзму і буддизму.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Традиція Веди про світобудову і сучасні можливості самовдосконалення в індуїзмі. 2. Чотири благородні істини буддизму. 3. Медитація в психологічному зростанні і його перешкоді 4. Психодінамічний напрямок про східну релігійності як подоланні обмежень егоцентризму.
7	<p>Тема 7.Психологія людини в Ісламі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. П'ять стовпів ісламу і містичні практики. 2. Соціально-політичні відносини і психологія жінки. 3. Суфійська психологія невротичного «я» і стадії інтелектуального розвитку.
8	<p>Тема 8.Психологія нових релігійних рухів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про деструктивні, тоталітарних релігійних сектах. Методи роботи, що використовуються в деструктивних культурах. Контроль свідомості через

	<p>контроль над поведінкою, інформацією, мисленням і емоціями.</p> <p>2. Обмеження, що накладаються сектою на особистість. Групи осіб, які поповнюють тоталітарні секти. Вікові особливості членів релігійної організації.</p> <p>3. Технології роботи з неофітами в тоталітарних релігійних сектах. Прийоми зміни психіки зверненого. Проблеми реабілітації осіб, які пройшли через тоталітарні релігійні секти.</p> <p>4. Роль релігійного культу. Природа релігійних обрядів. Вплив релігійного культу на віруючих. Культурні стереотипи і їх значення. Психологічні аспекти різних релігійних обрядів.</p> <p>5. Психологічні особливості релігійного лідера. Мотиви діяльності особистості в релігійній організації. Маніпулятивні техніки впливу.</p> <p>6. Релігійна спільнота як соціальна група. Динаміка розвитку релігійної спільноти.</p>
9	<p>Тема 9.Різноманіття форм релігійного досвіду.</p> <p>1. Вища ступінь релігійності як переживання досвіду «звернення».</p> <p>2. Феноменологія К. Юнга як факт існування того чи іншого феномена людської релігійності.</p> <p>3. Колективне несвідоме як загальнолюдський досвід, характерний для всіх рас і народностей.</p> <p>4. Р. Отто та дослідне спостереження за «нуминозним» динамічним існуванням.</p> <p>5. Микола Бердяєв про містику реального відображення повноти дійсності.</p>
10	<p>Тема 10.Вимірювання релігійності.</p> <p>1. Метафізична методологія релігійності.</p> <p>2. Герменевтика як мистецтво інтерпретації релігійних фактів, їх імпліцитні та експліцитні значення.</p> <p>3. Психологічна діагностика смислової організації сучасної релігійності. Соціальний і персональний підходи Г. Олпорта, Д. Росса.</p> <p>4. Теорія рефлексії і «що обчислюється психофеноменологією» В.А. Лефевра</p> <p>5. Психологічна діагностика адаптаційного потенціалу релігійноорієнтованих осіб(опитувальник «Адаптивність» (МЛО) (А.Г. Маклаков, С.П. Чермяник).</p>
11	<p>Тема 11.Психологія атеїзму і світських форм духовності.</p> <p>1. Атеїзм (dGso - «заперечення бога») як переконання в тому, що богів не існує.</p> <p>2. Деїзм та його представники у філософській думці та в психології.</p>

4.3. План лекцій (заочна форма навчання)

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 1. Генезис релігійності і психологія особистості.</p> <p>1. Релігійна поведінка людини з різних методологічних позицій.</p> <p>2. Типологія релігійної особистості за Е. Шпрангером.</p> <p>3. Сім'ї з релігійною орієнтацією і сім'ї з «групи ризику» в пошуках визначеності соціального становища.</p> <p>4. Психологічний мікроклімат сім'ї та релігія як спосіб виховання.</p>
2	<p>Тема 2. Вплив релігії на поведінку людини.</p> <p>1. Віра як органічна реакція, «система рефлексорних дій».</p> <p>2. Вплив релігії на: цінності та установки людини, фізичне і психічне здоров'я, самооцінку, мораль.</p> <p>3. Релігійність як фактор моральної ідентичності.</p> <p>4. Релігійність в сексуальній поведінці і шлюбно-сімейних відносинах.</p>
3	<p>Тема 3. Різноманіття форм релігійного досвіду.</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вища ступінь релігійності як переживання досвіду «звернення». 2. Феноменологія К. Юнга як факт існування того чи іншого феномена людської релігійності. 3. Колективне несвідоме як загальнолюдський досвід, характерний для всіх рас і народностей. 4. Р. Отто та дослідне спостереження за «нуминозним» динамічним існуванням. 5. Микола Бердяєв про містику реального відображення повноти дійсності.
4	<p>Тема 4. Вимірювання релігійності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Метафізична методологія релігійності. 2. Герменевтика як мистецтво інтерпретації релігійних фактів, їх імпліцитні та експліцитні значення. 3. Психологічна діагностика смислової організації сучасної релігійності. Соціальний і персональний підходи Г. Оллпорта, Д. Росса. 4. Теорія рефлексії і «що обчислюється психофеноменологією» В.А. Лефевра 5. Психологічна діагностика адаптаційного потенціалу релігійноорієнтованих осіб(опитувальник «Адаптивність» (МЛО) (А.Г. Маклаков, С.П. Чермяник).

4.4. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять (денна форма навчання)

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 1. Генезис релігійності і психологія особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Релігійна поведінка людини з різних методологічних позицій. 6. Типологія релігійної особистості за Е. Шпрангером. 7. Сім'ї з релігійною орієнтацією і сім'ї з «групи ризику» в пошуках визначеності соціального становища. 8. Психологічний мікроклімат сім'ї та релігія як спосіб виховання.
2	<p>Тема 2. Вплив релігії на поведінку людини.</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Віра як органічна реакція, «система рефлексорних дій». 6. Вплив релігії на: цінності та установки людини, фізичне і психічне здоров'я, самооцінку, мораль. 7. Релігійність як фактор моральної ідентичності. 8. Релігійність в сексуальній поведінці і шлюбно-сімейних відносинах.
3	<p>Тема 3. Різноманіття форм релігійного досвіду.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Вища ступінь релігійності як переживання досвіду «звернення». 7. Феноменологія К. Юнга як факт існування того чи іншого феномена людської релігійності. 8. Колективне несвідоме як загальнолюдський досвід, характерний для всіх рас і народностей. 9. Р. Отто та дослідне спостереження за «нуминозним» динамічним існуванням. 10. Микола Бердяєв про містику реального відображення повноти дійсності.
4	<p>Тема 4. Вимірювання релігійності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Метафізична методологія релігійності. <ol style="list-style-type: none"> 2 Герменевтика як мистецтво інтерпретації релігійних фактів, їх імпліцитні та експліцитні значення. 3 Психологічна діагностика смислової організації сучасної релігійності. Соціальний і персональний підходи Г. Оллпорта, Д. Росса. 4 Теорія рефлексії і «що обчислюється психофеноменологією» В.А. Лефевра 5 Психологічна діагностика адаптаційного потенціалу релігійноорієнтованих осіб(опитувальник «Адаптивність» (МЛО)

а. Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати лекційний матеріал та додатково самостійно вивчити теоретичний матеріал за підручниками та навчальними посібниками. Самостійно визначити ключові поняття та основні концептуальні положення навчальної теми, які законспектувати у зошит.
2. Складання глосарію здійснюється на початку підготовки до вивчення теми та полягає у виписуванні в термінологічний словник основних понять теми з короткими поясненнями. Ця принципово важлива робота стосується всіх студентів, оскільки для них значна кількість психологічних термінів є новою, а отже засвоєння знань вимагає чіткого усвідомлення змісту тієї чи іншої психологічної категорії.
3. Реферат являє собою короткий виклад проблеми практичного або теоретичного характеру з формулюванням певних висновків по даній темі. Обрана студентом проблема вивчається і аналізується на основі одного або декількох джерел. На відміну від курсової роботи, що представляє собою комплексне дослідження проблеми, реферат спрямований на аналіз однієї або декількох наукових робіт. Цілями написання реферату є: розвиток у студентів навичок пошуку актуальних проблем сучасної науки; розвиток навичок короткого викладу матеріалу з виділенням лише найістотніших моментів, необхідних для розкриття суті проблеми; розвиток навичок аналізу вивченого матеріалу і формулювання власних висновків за обраним питанням в письмовій формі, науковим, грамотною мовою.
4. Прочитати та захистити першоджерело. Захист першоджерел передбачає читання джерела за автором, обраним студентом та презентацію його змісту. Захист здійснюється в усній формі на семінарському занятті (10 хв.). Структура доповіді: 1) Назва та автор джерела; 2) стислий зміст; 3) найбільш важливі аспекти, які розкриває автор; 4) висновки. Доповідачу можуть бути задані питання з боку студентів і викладача. Оцінюється повнота доповіді, правильність оформлення письмової роботи та повнота наданих відповідей на запитання.

6 Підсумковий контроль (іспит)

1. Предмет психології релігії і духовності, її структура і місце в системі наукових знань.
2. Парадигми методології Макса Шелера в нормативному і дескриптивному дослідженні релігійної особистості.
3. Проблема співвідношення соціальних і сакральних коренів релігії і психологічний підхід в її вирішенні.
4. Креаційна альтернатива еволюційного розвитку людини.
5. Комплекс наукових методів дослідження в психології релігії і духовності.
6. Становлення психології релігії як самостійної області наукового знання в історії філософсько-теологічної думки.
7. Священний текст і священний переказ як соціоцентричний джерело становлення особистості.
8. Психологія віри і переконаності в духовному виборі людини.
9. Теоретичні підходи, напрямки та концепції в поясненні (розумінні) походження релігійних вірувань.
10. Роль і місце релігійної рефлексії в Я-концепції людини.
9. Культурно-історичний сенс кризи віри (лат. Apostasia) і індивідуально-психологічний підхід до дослідження релігійного життя.
10. Характеристика психічних процесів і станів в домінуючому факторі віри.
11. Релігійна обумовленість мислення і уяви віруючої людини.
12. Внутрішня мотивація і мотив досягнення в поведінці релігійної особистості.

13. Ірраціональні компоненти вірувань і переконань як причини психічної дезадаптації.
14. Взаємозв'язок спрямованості особистості і её релігійної схильності в психологічній сутності віри.
15. Соціальні установки і ціннісні орієнтації релігійної особистості.
14. Класифікація психологічних типів віруючих.
16. Психологічне канали сімейного формування релігійної особистості.
17. Соціально-символічна функція релігійного розради і індивідуальна медитація.
18. Тора, Танах, Тегілім, Псалми, Талмуд як система ціннісною орієнтацією і об'єкт релігійної відданості в іудейської традиції.
19. Креаційного значення слова в етичному вченні «мусар» і каббалістической містици іудаїзму.
20. Соціальні, релігійні, медичні та гігієнічні показання «Брит Мила» (обрізання) і значення ініціації «мицвот» в усвідомленні іудеєм перспективи любові і творення.
21. Класичний і структурний психоаналіз в розумінні психологічній сутності іудаїзму.
22. Іудео-Християнські свята і традиції в психологічному осмисленні релігійного буття.
23. Християнська психологія як науковий концепт і теологія християнства.
24. Сучасні концептуалізації християнської релігійності (Б.С. Братусь, В.Н. Ничипора, В.І. Слобдчіков і ін.).
25. Психологічне розуміння певородного гріха в християнстві.
26. Психологія тринитарного символізму і історичного догматизму в офіційній позиції християнської Церкви.
27. Релігійні секти і організації в використанні методів контролю свідомості і психологічного впливу на особистість.
28. Психологічні особливості релігійного лідера в офіційній позиції і альтернативної версії релігійності.
29. Культурні стереотипи і психологічні аспекти їх подолання як наукова проблематика духовності.
30. Сутність покаяння і психологічні характеристики семи церковних таїнств в офіційному християнстві.
31. Культурно-історичні передумови виникнення християнської психології і теологія особистості.
32. Інтереси і потреби, пристрасті і переконання в християнській спрямованості особистості.
33. Зв'язок самосвідомості і чесноти в християнській психології.
34. Психологічний аспект ісламу і містичні практики суфізму.
35. Гендерна психологія про ставлення Ісламу до жінки в порівнянні з конфесійними позиціями християнства.
36. Психологія невротичного «я» в перверсії релігійного фундаменталізму і тероризму.
37. Психологічний аспект «чотирьох благородних істин» буддизму і медитація як шлях звільнення від страждань.
38. Психодинамічний напрямок про релігійність індуїзму як способу подолання обмежень егоцентризму.
39. Психологічна характеристика релігійного культу, релігійних обрядів та традицій в порівнянні з християнськими деномінаціями.
40. Трихотомія Духа, душі і тіла в психологічному аналізі тринитарній духовності.
41. Психологічний аналіз конфесійних відмінностей і інтегративну позиціонування духовності в психології особистості.
42. Естетичні компоненти релігійності і їх культурно-психологічне осмислення.
43. Сім'я як релігійний канал формування особистості.
44. Вплив релігійної громади на індивіда і психологія церковного «звернення».
45. Соціально-психологічні особливості конфесійного взаємодії віруючих і їх психологічні типи.

46. Проблема розуміння життя, смерті і воскресіння в християнському богослов'ї.
47. Віра як форма свідомості і містичні аспекти психічних станів.
48. Концепції біхевіоризму щодо релігійно орієнтованих особистостей.
49. Психологія релігії в системі гуманітарних наук. Взаємини із загальною психологією і релігієзнавство.
50. Становлення психології релігії
51. Релігійні уявлення про походження і сутність людини як суб'єкта та об'єкта релігії.
52. Психологічні типи релігійних людей.
53. Психологічна характеристика релігійних організацій.
54. Своєрідність і структура релігійної свідомості.
55. Особистісно-значимі компоненти релігії: віра, досвід, поведінку.
56. Особливості релігійно-психологічного комплексу віруючих.
57. Релігійна особистість; вплив релігійності на поведінку.
58. Функції та динаміка релігійності.
59. Класифікація етапів релігійності.
60. Психологічний підхід до аналізу релігії (психологічна герменевтика, пастирська психологія, пастирська психотерапія).
61. Психологічні особливості монотеїстичних релігій.
62. Психологічні особливості релігії індійського походження.
63. Психологічні особливості далекосхідних релігій.
64. Християнська психологія про походження і сутність людини. Визначення та структура релігійного досвіду.
65. Природа релігійного досвіду і його функції.
66. Психологічні особливості ранніх форм релігійного досвіду (обрядовість, ритуалізація, релігійні афекти і т.п.).
67. Основні типи містичного досвіду.
68. Дослідження змінених (екстатичних) станів свідомості. Загальна характеристика і типи ІСС.
69. Психологія "звернення".
70. Психологічні типи віруючих: поняття про акцентуація особистості.
71. Психологія святості: старообрядництво, сектантство, юродство.
72. Ритуал як невербальна комунікація.
73. Поняття культу і культової практики.
74. Практика медитації в різних релігіях і культурах. Медитація і камлання. Медитація і молитва.
75. Психологічні аспекти ритуалів очищення і переходу.
76. Зв'язок методологічних підходів з областями досліджень в психології релігії.
77. Типи досліджень і їх пізнавальні можливості.
78. Метод інтерв'ю та основні техніки розпитування.
79. Нові напрямки досліджень в психології релігії.
80. Релігія в тлумаченні сучасних напрямів психології.
81. Філософський період історії психології релігії.
82. Психологія релігії в підході З. Фрейда.
83. Релігійна поведінка людини з різних методологічних позицій.
84. Релігійні механізми психологічного захисту.
85. Релігійні емоції і почуття.
86. Роль релігійних переконань в економічному і соціальному добробуті людства.
87. Проблема класифікації ритуального поведінки в психології релігії.
88. Механізми спілкування, навіювання і їх вплив на свідомість і поведінку віруючих.
89. Сутність і типи молитви (прохання, сповідь, дякувати і ін.).
90. Феноменологія К. Юнга як факт існування того чи іншого феномена людської релігійності.

91. Деїзм та його представники у філософської думці та в психології.
 92. Поняття М. Іліади «homo symbolicus» в символізмі релігійних дій.

Приклад екзаменаційного білету з дисципліни «Психологія релігії»

Чорноморський національний університет ім.Петра Могили
 Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр
 Галузь знань: 05 – Соціальні та поведінкові науки
 Спеціальність: 053 «Психологія»
 Навчальна дисципліна – **ПСИХОЛОГІЯ РЕЛІГІЇ**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Предмет психології релігії.«13 балів»
2. Психологія тринитарного символізму і історичного догматизму в офіційній позиції християнської Церкви.«13 балів»
3. Релігійні уявлення про походження і сутність людини як суб'єкта та об'єкта релігії.«14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Екзаменатор, доц. кафедри

Каневський В.І.

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Відповіді на семінарах (11х3)	33
2	Складання реферату	10
3	Конспект першоджерела	10
4	Складання словника	7
5	Складання іспиту	40
	Всього	100

Критерії оцінки конспектування першоджерел

Студент має навички самостійного аналізу оригінальних текстів.

Студент вміє чітко і ємко формулювати ті проблеми, які розглядають досліджувані автори.

Студент вміє виокремлювати ключові поняття, представлені в тому чи іншому творі.

Студент вміє зіставляти погляди різних дослідників, а також формулювати і аргументувати власне ставлення до досліджуваних ними питань.

Студент має навички прояви зв'язку розглянутих в рамках дисципліни питань з сучасними проблемами духовної, культурної, соціальної життя.

Критерії оцінки реферату, есе

Методичні рекомендації студентам з написання рефератів

Написання реферату є

- Однією з форм навчання студентів, спрямованої на організацію та підвищення рівня самостійної роботи студентів;
- Однією з форм наукової роботи студентів, метою якої є розширення наукового кругозору студентів, ознайомлення з методологією наукового пошуку.

Реферат, як форма навчання студентів, - це короткий огляд максимальної кількості доступних публікацій по заданій темі, з елементами порівняльного аналізу даних матеріалів і з подальшими висновками.

При проведенні огляду повинна проводитися і дослідницька робота, але обсяг її обмежений, тому що аналізуються вже зроблені попередніми дослідниками висновки і в зв'язку з невеликим обсягом даної форми роботи.

Теми рефератів визначаються кафедрою і містяться в програмі курсу. Викладач рекомендує літературу, яка може бути використана для написання реферату.

Метою написання рефератів є:

- прищеплення студентам навичок бібліографічного пошуку необхідної літератури (на паперових носіях, в електронному вигляді);
- прищеплення студентам навичок компактного викладу думки авторів і свого судження за обраним питанням в письмовій формі, науково грамотною мовою і в хорошому стилі;
- придбання навичок грамотного оформлення посилань на використовувані джерела, правильного цитування авторського тексту;
- виявлення та розвиток у студента інтересу до певної наукової та практичної проблематики з тим, щоб дослідження її в подальшому тривало у підготовці та написанні курсових та дипломної роботи та подальших наукових працях.

Основні завдання студента при написанні реферату:

- З максимальною повнотою використовувати літературу з обраної теми (як рекомендовану, так і самостійно підібрану) для правильного розуміння авторської позиції;
- Вірно (без спотворення сенсу) передати авторську позицію в своїй роботі;
- Усвідомити для себе і викласти причини своєї згоди (незгоди) з тим чи іншим автором з даної проблеми.

Вимоги до змісту:

- Матеріал, використаний в рефераті, повинен ставитися строго до обраної теми;
- Необхідно викласти основні аспекти проблеми не тільки грамотно, але і відповідно до тієї чи іншої логікою (хронологічної, тематичної, подієвої та ін)
- При викладі слід згрупувати ідеї різних авторів по спільності поглядів або по науковим школам;
- Реферат повинен закінчуватися підбиттям підсумків проведеної дослідницької роботи: містити короткий аналіз-обґрунтування переваг тієї точки зору з даного питання, з якою Ви солідарні.

Структура реферату.

1. Починається реферат з титульного листа.
2. За титульним листом слід Зміст. Зміст - це план реферату, в якому кожному розділу повинен відповідати номер сторінки, на якій він знаходиться.
3. Текст реферату. Він ділиться на три частини: вступ, основна частина і висновок.
 - а) Введення - розділ реферату, присвячений постановці проблеми, яка буде розглядатися і обґрунтуванню вибору теми.
 - б) Основна частина - це ланка роботи, в якому послідовно розкривається обрана тема. Основна частина може бути представлена як цілісним текстом, так і розділена на глави. При необхідності текст реферату може доповнюватися ілюстраціями, таблицями, графіками, але ними не слід "перевантажувати" текст.
 - в) Висновок - даний розділ реферату повинен бути представлений у вигляді висновків,

які готуються на основі підготовленого тексту. Висновки мають бути короткими і чіткими. Також у висновку можна позначити проблеми, які "висвітилися" в ході роботи над рефератом, але не були розкриті в роботі.

4. Список джерел та літератури. У цьому переліку називаються як ті джерела, на які посилається студент при підготовці реферату, так і всі інші, вивчені їм у зв'язку з його підготовкою. В роботі повинно бути використано не менше 5 різних джерел, з них хоча б один - іноземною мовою (англійською або французькою). Робота, виконана з використанням матеріалу, що міститься в одному науковому джерелі, є явним плагіатом і не приймається. Оформлення Списку джерел і літератури має відповідати вимогам бібліографічних стандартів.

Обсяг і технічні вимоги до виконання реферату.

Обсяг роботи повинен бути, як правило, не менше 12 і не більше 20 сторінок. Робота повинна виконуватися через одинарний інтервал 12 шрифтом, розміри залишаються полів: ліве - 25 мм, праве - 15 мм, нижнє - 20 мм, верхнє - 20 мм. Сторінки повинні бути пронумеровані.

Відстань між назвою частини реферату або глави і наступним текстом має дорівнювати трьом інтервалам. Фрази, що починаються з "червоної" рядка, друкуються з абзацним відступом від початку рядка, рівним 1 см.

При цитуванні необхідно дотримуватися таких правил:

текст цитати полягає в лапки і приводиться без змін, без довільного скорочення цитованого фрагмента (пропуск слів, речень або абзаців допускається, якщо не тягне спотворення всього фрагмента, і позначається трьома крапками, яке ставиться на місці пропуску) і без спотворення сенсу;

кожна цитата повинна супроводжуватися посиланням на джерело, бібліографічний опис якого має наводитися у відповідності до вимог бібліографічних стандартів.

Оцінюючи реферат, викладач звертає увагу на:

- Відповідність змісту обраної теми;
- Відсутність в тексті відступів від теми;
- Дотримання структури роботи, чітка вона і обгрунтована;
- Вміння працювати з науковою літературою - виокремлювати проблему з контексту;
- Вміння логічно мислити;
- Культуру писемного мовлення;
- Вміння оформляти науковий текст (правильне застосування і оформлення посилань, складання бібліографії);
- Вміння правильно зрозуміти позицію авторів, роботи яких використовувались при написанні реферату;
- Здатність вірно, без спотворення передати використовуваний авторський матеріал;
- Дотримання обсягу роботи;
- Акуратність і правильність оформлення, а також технічного виконання роботи.

Реферат повинен бути зданий для перевірки у встановлений термін.

8-10 балів (відмінно)

Робота характеризується смисловою цілісністю, зв'язністю і послідовністю викладу проблеми.

Студент вміє висловлювати аргументовану думку щодо сформульованої проблеми, точно визначаючи її зміст і складові.

Студент не тільки вміє використовувати навчальну літературу, а й аналізувати першоджерела і дослідження з обраної теми. Студент володіє навичками самостійної дослідницької роботи по темі дослідження; методами і прийомами аналізу літератури.

Реферат не містить фактичних помилок, пов'язаних з розумінням проблеми.

Реферат забезпечений необхідним бібліографічним апаратом і оформлений з дотриманням вимог ДВФУ до письмових робіт студентів.

В ході усного захисту реферату студент демонструє вільне володіння матеріалом, впевнені і аргументовані відповіді на питання.

5-7 (добре)

Робота характеризується смисловою цілісністю, зв'язністю і послідовністю викладу; допущено не більше 1 помилки при поясненні сенсу або змісту проблеми. Для аргументації наводяться посилання на першоджерела і дослідження.

Продемонстровані дослідницькі вміння і навички. Фактичних помилок, пов'язаних з розумінням проблеми, немає. Допущені одна-дві помилки в оформленні роботи.

1-4 (задовільно)

Студент проводить досить самостійний аналіз обраної для розгляду проблеми. Залучені основні джерела з даної теми. Допущено не більше 2 помилок в сенсі або змісті проблеми, оформленні роботи.

Незадовільно

Реферат являє собою переказаний або повністю переписаний текст якихось джерел, підручників або досліджень без коментарів, аналізу. Чи не розкрита структура і теоретичні складові теми. Допущено три або більше трьох помилок в смислового змісті інформації, що розкривається проблеми, в оформленні реферату.

В ході усного захисту реферату студент демонструє слабе володіння матеріалом, не може аргументовано і повно відповісти на питання.

Критерії оцінювання словнику (глосарію)

Зараховано (7)

Зміст словнику (глосарію) відповідає заданій темі, правильно визначена мета складання словнику (глосарію), переглянутий і вивчений лексико-граматичний і додатковий матеріал по темі, витримані всі вимоги до його оформлення.

не зараховано (0)

слова і їх тлумачення не відповідають заданій темі, виявляється істотне незрозуміння проблеми, не правильно визначена мета складання словнику (глосарію), не переглянутий і не вивчений лексико-граматичний і додатковий матеріал за темою, витримані не всі вимоги до його оформлення

Система оцінювання роботи студентів

Вся робота студента за період вивчення курсу оцінюється у 100 балів максимум. Сума 90 балів і вище оцінюється оцінкою «відмінно», 75-89 – «добре», 60-74 – «задовільно». Загальна кількість балів визначається за формулою: $100=60+40$ (іспит). До іспиту студент має змогу набрати 60 максимальних балів.

Студент здає індивідуальні завдання на перевірку відповідно до планових термінів їх виконання. На іспиті студент може отримати додаткові запитання за змістом його індивідуальних завдань.

При відмінному складанні іспиту студент отримує 40 балів. Якщо проходження підсумкового контролю оцінюється добре або задовільно, то це дає відповідно 20 і 20 балів. Максимальна сума 60 балів може бути зарахована до загальної суми балів тільки за умов успішного складання іспиту.

Критерії оцінювання знань під час іспиту

Оцінювання знань студента під час заліку та іспиту здійснюється за 40-бальною шкалою, прийнятою у ЧНУ ім. Петра Могили.

Оцінка «Відмінно» - **90-100 балів** ставиться за умов, якщо студент дав лаконічні й ґрунтовні відповіді на всі запропоновані йому питання. Відповідь свідчить, що студент вільно володіє всім матеріалом курсу, передбаченим **робочою** програмою, при тому, він

має не розрізненні знання окремих тем курсу, а володіє ним комплексно. Студент уміє аргументувати свою відповідь, навести необхідні докази, приклади; аналізувати запропоновані ситуації, посилаючись на джерела інформації. Студент розуміє значимість відповідних знань для особистого життя та для майбутньої професійної діяльності, підтверджуючи це конкретними прикладами.

Найвища оцінка ставиться також за вміння наводити протилежні підходи до оцінки тих чи інших феноменів, співставлення різних наукових позицій, уміння вести полеміку з дослідниками. Під час відповіді студент має продемонструвати не репродуктивну, а творчу розумову діяльність.

Оцінка «Добре» - **75-90 балів** ставиться за умов, якщо студент викладає відповідь на кожне питання логічно, розкриваючи основний зміст. Разом з тим, відповіді не вистачає ґрунтовності, всебічності, деякі важливі нюанси пропущені. При доборі та наведенні фактів та прикладів студент припускається незначних помилок. В той же час, студент не розуміє актуальності висвітлюваних питань. У висловлюванні власної думки зустрічаються певні неточності. Висновки не носять повного та логічного підсумку.

Оцінка «Задовільно» **60-74 балів** виставляється студенту в разі, якщо він не повністю розкрив питання, або не відповів на деякі з них, що свідчить про відсутність повного комплексного засвоєння матеріалу курсу (знає лише певні теми). Відсутня ґрунтовність у розгляді питань, порушується логіка викладу питання. Студент не вміє аналізувати матеріал, не розуміє актуальності проблеми для сьогодення. Аргументація відповіді слабка, вибіркова, мають місце суттєві помилки у використанні фактичного матеріалу. Висновки не відбивають суті питання, або відсутні.

Оцінка «Незадовільно» 21-60 балів виставляється студенту в разі, коли кожне з питань висвітлено поверхово, або не висвітленими залишаються більшість питань. В процесі висвітлення питань допущені значні помилки, студент не знає, або плутає фактичний матеріал, не здатний аналізувати основні проблеми, не демонструє творчої розумової діяльності. Власна думка і висновки відсутні.

7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Основна (базова) література

1. Аринин, Е.И. Психология религии / Е. И. Аринин, И. Д. Нефедова; Владим. гос. ун-т. – Владимир: Ред.-издат. комплекс ВлГУ, 2005. – 108 с.
2. Большой психологический словарь / сост. и общ. ред. Б.Г. Мещеряков, В.П. Зинченко. – М.: АСТ, СПб.: Прайм-Еврознак, 2008.- 868 с.
3. Васильев Я.В. Металюбовь и цикличное развитие личности: науч.-попул. Изд. / Я.В. Васильев. – Николаев: Изд-во ЧНУ им. Петра Могилы, 2017. – 256 с.
4. Введение в общее религиоведение: Уч. / Под ред. Яблокова И.Н. — М., 2007.
5. Волкова, А.Н. Феноменология мистического опыта. — СПб., 2002.
6. Зенько, Ю.М. Психология религии. — СПб., 2002.
7. Классики мирового религиоведения. — М., 1996.
8. Религиоведение / Энциклопедический словарь / под ред. А.П. Забияко, А.Н. Красникова, Е.С. Элбакян. – М.: Академический проект, 2006.-1256 с.
9. Религиоведение: социология и психология религии. — Ростов-на-Дону, 1996.
10. Религия и общество: Хрестоматия по социологии религии. — М., 1996.

7.2. Додаткова література:

1. Аринин, Е.И., Тюрин, Ю.А. Религиозная антропология / Е.И. Аринин, Ю.А. Тюрин. – Владимир: ВлГУ, 2005.-124с.
2. Ассаджиоли, Р. Психосинтез // Психосинтез: теория и практика. – М., 1994.
3. Баркер, А. Новые религиозные движения / А.Баркер. – СПб., РХИ, 1997. –282с.
4. Белик, А.А. Культурология. Антропологические теории культур / А.А. Белик.- М.: Российский гос. гуманитар. ун-т., 1998. – 241 с.
5. Белик, А.А. Измененные состояния сознания и психотерапия // Твое здоровье, 1991, №1,2.
6. Бинсвангер, Л. Бытие-в-мире. Избранные статьи. С критическим введением в экзистенциальный психоанализ Людвига Бинсвангера (авт. Дж. Нидлман). — М.: Ювента, СПб., 1999.
7. Борунков, Ю.Ф. Структура религиозного сознания / Ю.Ф.Борунков. –М., 1971.
8. Вундт, В. Миф и религия // Мюллер М., Вундт В. От слова к вере. Миф и религия. –М.: Эксмо; СПб.:TerraFantastica, 2002. – С. 245-824.
9. Вундт, В. Проблема психологии народов / В.Вундт. – М., 1912.
10. Гараджа, В.И. Религиоведение / В.И. Гараджа. - М., Аспект-Пресс, 1994. –286с.
11. Грановская, Р.М. Психология веры / Р.М. Грановская. - СПб, 2004.-576с.
12. Гроф С. За пределами мозга. Рождение, смерть и трансценденция в психотерапии. М., 2001.
13. Гроф, С. Области человеческого бессознательного / С.Гроф. – М., 1994.
14. Гуревич, П.С. Возрожден ли мистицизм? / П.С. Гуревич. - М., 1984.
15. Джеймс, У. Многообразие религиозного опыта / У.Джеймс. - М. 1991.
16. Древнекитайская философия.- М., 1972.-Т.1.
17. Зейгарник, Б.В. Патопсихология / Б.В. Зейгарник.- М.: Изд-во МГУ, 1986.
18. Зенько, Ю.М. Психология религии / Ю.М.Зенько. – СПб.: Речь, 2009.-552с.
19. Келли, Дж. Психология личности: Теория личных конструкторов/ Дж. Келли.- СПб.: Речь, 2000.
20. Конзе, Э. Буддийская медитация / Э.Конзе. - М.:Изд-во МГУ, 1993.
21. Куликов, Л.В. Власть псевдорелигий / Л.В. Куликов // Россия – планетарные процессы. - СПб.: Изд-во СПб. Ун-та, 2002.
22. Лайтман, М. Каббала: Тайное еврейское учение / М.Лайтман.- М., 1993.
23. Леви-Брюль, Л. Сверхъестественное в первобытном мышлении / Л.Леви-Брюль. –М., Педагогика – Пресс. 1994.
24. Левин, К. Разрешение социальных конфликтов / К.Левин. – СПб.: Речь, 2000.
25. Лири, Т., Стюарт, М. Технологии изменения сознания в деструктивных культурах / Т.Лири, М.Стюарт.-СПб.:Экслибрис, 2002.-224 с.
26. Лурия, А.Р. Об историческом развитии познавательных процессов. Экспериментально-психологическое исследование / А.Р.Лурия. – М., 1974.
27. Маслоу, А. По направлению к психологии бытия / А.Маслоу. – М.: Эксмо-Пресс, 2002.-272с.
28. Маслоу, А. Религия, ценности и высшие переживания / А. Маслоу.- М.:Релф-бук, 1997.
29. Минин, П.М. Мистицизм и его природа / П.М. Минин.- Киев, 2003.-148с.
30. Мэй, Р. Любовь и воля. М., Рефл-бук, 1997.
31. Начала христианской психологии / Отв. ред. Б.С. Братусь.- М.: Наука, 1995.- 236с.
32. Ничипоров, Б.В. Введение в христианскую психологию: Размышления священника-психолога / Б.В. Ничипоров. М.: Школа-Пресс, 1994.
33. Оллпорт, Г. У. Личность в психологии / Г.У.Оллпорт. СПб., Ювента, 1998.
34. Попова, М.А. Фрейдизм и религия / М.А.Попова.- М.1985.

35. Поршнеv, Б.Ф. Социальная психология и история / Б.Ф.Поршнеv. - М., Наука, 1979. –232с.
36. Платонов, К.К. Психология религии / К.К. Платонов.- М. 1967.
37. Психологические аспекты буддизма. СПб. 1991.
38. Религия и общество. – М.: Аспект-Пресс, 1996. –775с.
39. Религиозные традиции мира. В 2-х т. Крон-пресс, 1996.
40. Рибо, Т. Болезни личности. Опыт исследования творческого воображения. Психология чувств / Т.Рибо. - Минск: Харвест, 2002. -784 с.
41. Самыгин, С.Н., Нечипуренко, В.Н., Полонская, И.Н. Религиоведение: Социология и психология религии. Р/Д. Феникс, 1996. –672с.
42. Тейлор, Э.Б. Первобытная культура / Э.Б.Тейлор. – М., 1989.
43. Тихонравов, Ю.В. Экзистенциальная психология. — М., 1998.
44. Торчинов, Е.А. Религии мира: опыт запредельного. Психотехника и трансперсональные состояния / Е.А. Торчинов.- СПб. 2005. –544с.
45. Угринович, Д.М. Введение в религиоведение / Д.М. Угринович. – М., Мысль, 1995, -270с.
46. Угринович, Д.М. Психология религии / Д.М. Угринович. - М., Политиздат, 1986. –352с.
47. Фестингер, Л. Введение в теорию диссонанса: Современная зарубежная социальная психология / Л. Фестингер. - М., 1984.
48. Флурнуа, Т. Принципы религиозной психологии / Т.Флурнуа.- М. 1989.
49. Франкл, В. Человек в поисках смысла. — М., 1990.
50. Фрейд, З. Будущее одной иллюзии // Сумерки богов. – М., Политиздат, 1990. – С. 94-142.
51. Фрейд, З. Психический генезис религиозных представлений. Культурная ценность религии // Религия и общество: Хрестоматия по социологии религии. — М., 1996. С. 328-334, 481-486.
52. Фрейд З. Тотем и табу // Фрейд З. «Я» и «Оно». Труды ранних лет. – Тбилиси, 1991. Т.1.
53. Фрейджер, Р., Фейдимен, Д. Религиозные теории личности / Р. Фрейджер, Д. Фейдимен. СПб., 2007.
54. Фромм, Э. Психоанализ и дзен-буддизм / Дзен-буддизм и психоанализ. — М., 1995.
55. Фромм, Э. Психоанализ и религия / Сумерки богов. — М., 1990.- С.143-221.
56. Фромм, Э. Типы религии и религиозного опыта // Религия и общество: Хрестоматия по социологии религии. — М., 1996. — С. 364-375.
57. Хассен, Ст. Освобождение от психологического насилия / Ст.Хассен.-М.: Прайм-Еврознак, 2003.
58. Шах, И. Путь суфиев / И. Шах. — М.: Центр духовной культуры «Единство», 1993.
59. Шах, И. Суфизм / И. Шах. — М.: Изд-во «Клышников, Комаров и К», 1994.- 445с.
60. Шульц, Д., Шульц, С.Э. История современной психологии. –СПб, 1998.
61. Элиаде, М. Шаманизм: архаические техники экстаза \ М.Элиаде. – Киев, София, 2000. –480с.
62. Энциклопедия мистицизма. — СПб., 1996.
63. Юнг, К.Г. Архетипы и символ / К.Г.Юнг. – М. 1991.
64. Юнг, К.Г. Психологические типы / К.Г.Юнг. – М., 1995.
65. Юнг, К.Г. Проблема души нашего времени / К.Г.Юнг. – М., 1994.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

ЗАТВЕРДЖЕНО:
Ректор ЧНУ ім. П.Могили
Л.П. Клименко _____
«__» _____ 2018 р.

ПАКЕТ
комплексних контрольних робіт
для оцінки якості підготовки **бакалаврів**
з дисципліни „**ПСИХОЛОГІЯ РЕЛІГІЇ**”

для студентів V курсу
галузь знань: 05 «Психологія»
спеціальність: 053«Психологія»

Згідно з навчальним планом дисципліна «**Психологія релігії**» викладається за 21 год. лекцій та 21 год. семінарських занять протягом 1 семестру V курсу, закінчується іспитом. Для виконання завдань одного варіанту ККР студент отримує термін часу – 90 хвилин.

Перший проректор
_____ Н. М. Іщенко

Директор медичного інституту
_____ Г. В. Грищенко

Завідувач кафедри психології
_____ Я. В. Васильєв

Пакет ККР розроблений:
доцентом
кафедри психології _____ В.І. Каневський

Розглянуто та затверджено
на засіданні кафедри психології
протокол № 1 від «29» серпня 2018р.

Миколаїв – 2018

ЗМІСТ
паketу матеріалів
для проведення комплексної перевірки
знань студентів з дисципліни «**Психологія релігії**»

1. Рецензія на комплексну контрольну роботу.
2. Анотація до пакету комплексних контрольних робіт (ККР).
3. Методичні рекомендації щодо виконання комплексної контрольної роботи.
4. Забезпечення контрольної роботи (запитання для підготовки до виконання ККР).
5. Перелік довідкової літератури для підготовки до виконання ККР.
6. Варіанти комплексної контрольної роботи з дисципліни.
7. Критерії оцінювання за виконання завдань ККР.

АНОТАЦІЯ

до до пакету комплексних контрольних робіт (ККР)

Комплексна контрольна робота є одним із видів контролю засвоєння знань, умінь та навичок з навчальної дисципліни «**Психологія релігії**».

Метою ККР є виявлення та оцінка знань студентів з дисципліни «**Психологія змінених станів свідомості**».

Основними **завданнями** ККР є визначення знань студентів щодо:

- Основних теоретичних понять, визначення, методологічних та концептуальних засад курсу.
- Загальних уявлень про специфіку психології релігії як самостійної галузі психологічного знання, в тому числі, про її предмет, основні напрями і областях досліджень;
- Дослідження особливостей релігійної особистості.
- Характеристик порушень пізнавальної, емоційної і поведінкової сфери особистості, що входить в залежність від деструктивних сект і неокультів.
- Основних принципів, цілей, завдань психокорекційної роботи з деструктивно залежними; вимог що пред'являються до психолога, який здійснює психокорекційні заходи.

- Способів і технік корекційної взаємодії з клієнтом відповідно до заявленої проблемою деструктивної залежності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:
знати:

- основные категории и понятия психологии религии;
- особенности религиозно-психологического комплекса верующих;
- основные характеристики различных религий

вміти:

- складати і використовувати психодіагностический комплекс в дослідженні релігійних і духовно-моральних орієнтирів особистості;
- застосовувати психологічні методи в роботі з релігійно орієнтованими людьми.

Підхід до комплексної контрольної роботи є індивідуально-диференційованим. **Термін часу для виконання ККР – 90 хвилин.**

Теми, з яких перевіряються знання та вміння студентів:

- Тема 1. Історія та методологія психології релігії.
- Тема 2. Генезис релігійності і психологія особистості.
- Тема 3. Вплив релігії на поведінку людини.
- Тема 4. Психологія іудаїзму.
- Тема 5. Психологія християнства.
- Тема 6. Психологія індуїзму і буддизму.
- Тема 7. Психологія людини в Ісламі.
- Тема 8. Психологія нових релігійних рухів.
- Тема 9. Різноманіття форм релігійного досвіду.
- Тема 10. Вимірювання релігійності.
- Тема 11. Психологія атеїзму і світських форм духовності

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо виконання комплексної контрольної роботи з дисципліни «Психологія релігія»

1. Організаційна частина:
 - Час на видачу завдання – 2-3 хв.
 - Відповіді на запитання студентів – 3-5 хв.
2. Виконання завдання комплексної контрольної роботи – 90 хв.

Контрольна робота виконується фіолетовими чорнилами на проштампованих аркушах паперу формату А4. Відповіді необхідно давати в такому порядку, в якому даються запитання в завданні.

При виконанні завдань не дозволяється використовувати додаткову літературу.

Контрольна робота представлена у 30 варіантах, які мають по три запитання кожний. З трьох запропонованих запитань два відображають теоретичний зміст дисципліни «Психологія релігія», а останнє передбачає виконання студентами завдання творчого характеру, що потребує обґрунтування.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Запитання для підготовки до виконання ККР з дисципліни «Психологія релігія»

1. Предмет психології релігії і духовності, її структура і місце в системі наукових знань.
2. Парадигми методології Макса Шелера в нормативному і дескриптивному дослідженні релігійної особистості.

3. Проблема співвідношення соціальних і сакральних коренів релігії і психологічний підхід в її вирішенні.
4. Креаційна альтернатива еволюційного розвитку людини.
5. Комплекс наукових методів дослідження в психології релігії і духовності.
6. Становлення психології релігії як самостійної області наукового знання в історії філософсько-теологічної думки.
7. Священний текст і священний переказ як соціоцентричний джерело становлення особистості.
8. Психологія віри і переконаності в духовному виборі людини.
9. Теоретичні підходи, напрямки та концепції в поясненні (розумінні) походження релігійних вірувань.
10. Роль і місце релігійної рефлексії в Я-концепції людини.
9. Культурно-історичний сенс кризи віри (лат. *Apostasia*) і індивідуально-психологічний підхід до дослідження релігійного життя.
10. Характеристика психічних процесів і станів в домінуючому факторі віри.
11. Релігійна обумовленість мислення і уяви віруючої людини.
12. Внутрішня мотивація і мотив досягнення в поведінці релігійної особистості.
13. Ірраціональні компоненти вірувань і переконань як причини психічної дезадаптації.
14. Взаємозв'язок спрямованості особистості і еє релігійної схильності в психологічній сутності віри.
15. Соціальні установки і ціннісні орієнтації релігійної особистості.
14. Класифікація психологічних типів віруючих.
16. Психологічне канали сімейного формування релігійної особистості.
17. Соціально-символічна функція релігійного розради і індивідуальна медитація.
18. Тора, Танах, Тегілім, Псалми, Талмуд як система ціннісною орієнтацією і об'єкт релігійної відданості в іудейській традиції.
19. Креаційного значення слова в етичному вченні «мусар» і каббалистической містиці іудаїзму.
20. Соціальні, релігійні, медичні та гігієнічні показання «Брит Мила» (обрізання) і значення ініціації «мицвот» в усвідомленні іудеєм перспективи любові і творення.
21. Класичний і структурний психоаналіз в розумінні психологічної сутності іудаїзму.
22. Іудео-Християнські свята і традиції в психологічному осмисленні релігійного буття.
23. Християнська психологія як науковий концепт і теологія християнства.
24. Сучасні концептуалізації християнської релігійності (Б.С. Братусь, В.Н. Ничипора, В.І. Слобдчіков і ін.).
25. Психологічне розуміння певородного гріха в християнстві.
26. Психологія тринитарного символізму і історичного догматизму в офіційній позиції християнської Церкви.

27. Релігійні секти і організації в використанні методів контролю свідомості і психологічного впливу на особистість.
28. Психологічні особливості релігійного лідера в офіційній позиції і альтернативної версії релігійності.
29. Культурні стереотипи і психологічні аспекти їх подолання як наукова проблематика духовності.
30. Сутність покаєння і психологічні характеристики семи церковних таїнств в офіційному християнстві.
31. Культурно-історичні передумови виникнення християнської психології і теологія особистості.
32. Інтереси і потреби, пристрасті і переконання в християнській спрямованості особистості.
33. Зв'язок самосвідомості і чесноти в християнській психології.
34. Психологічний аспект ісламу і містичні практики суфізму.
35. Гендерна психологія про ставлення Ісламу до жінки в порівнянні з конфесійними позиціями християнства.
36. Психологія невротичного «я» в перверсії релігійного фундаменталізму і тероризму.
37. Психологічний аспект «чотирьох благородних істин» буддизму і медитація як шлях звільнення від страждань.
38. Психодинамічний напрямок про релігійність індуїзму як способу подолання обмежень егоцентризму.
39. Психологічна характеристика релігійного культу, релігійних обрядів та традицій в порівнянні з християнськими деномінаціями.
40. Трихотомія Духа, душі і тіла в психологічному аналізі тринітарній духовності.
41. Психологічний аналіз конфесійних відмінностей і інтегративну позиціонування духовності в психології особистості.
42. Естетичні компоненти релігійності і їх культурно-психологічне осмислення.
43. Сім'я як релігійний канал формування особистості.
44. Вплив релігійної громади на індивіда і психологія церковного «звернення».
45. Соціально-психологічні особливості конфесійного взаємодії віруючих і їх психологічні типи.
46. Проблема розуміння життя, смерті і воскресіння в християнському богослов'ї.
47. Віра як форма свідомості і містичні аспекти психічних станів.
48. Концепції біхевіоризму щодо релігійно орієнтованих особистостей.
49. Психологія релігії в системі гуманітарних наук. Взаємини із загальною психологією і релігієзнавство.
50. Становлення психології релігії
51. Релігійні уявлення про походження і сутність людини як суб'єкта та об'єкта релігії.
52. Психологічні типи релігійних людей.

53. Психологічна характеристика релігійних організацій.
54. Своєрідність і структура релігійної свідомості.
55. Особистісно-значимі компоненти релігії: віра, досвід, поведінку.
56. Особливості релігійно-психологічного комплексу віруючих.
57. Релігійна особистість; вплив релігійності на поведінку.
58. Функції та динаміка релігійності.
59. Класифікація етапів релігійності.
60. Психологічний підхід до аналізу релігії (психологічна герменевтика, пастирська психологія, пастирська психотерапія).
61. Психологічні особливості монотеїстичних релігій.
62. Психологічні особливості релігії індійського походження.
63. Психологічні особливості далекосхідних релігій.
64. Християнська психологія про походження і сутність людини. Визначення та структура релігійного досвіду.
65. Природа релігійного досвіду і його функції.
66. Психологічні особливості ранніх форм релігійного досвіду (обрядовість, ритуалізація, релігійні афекти і т.п.).
67. Основні типи містичного досвіду.
68. Дослідження змінених (екстатичних) станів свідомості. Загальна характеристика і типи ІСС.
69. Психологія "звернення".
70. Психологічні типи віруючих: поняття про акцентуація особистості.
71. Психологія святості: старообрядництво, сектантство, юродство.
72. Ритуал як невербальна комунікація.
73. Поняття культу і культової практики.
74. Практика медитації в різних релігіях і культурах. Медитація і камлання. Медитація і молитва.
75. Психологічні аспекти ритуалів очищення і переходу.
76. Зв'язок методологічних підходів з областями досліджень в психології релігії.
77. Типи досліджень і їх пізнавальні можливості.
78. Метод інтерв'ю та основні техніки розпитування.
79. Нові напрямки досліджень в психології релігії.
80. Релігія в тлумаченні сучасних напрямів психології.
81. Філософський період історії психології релігії.
82. Психологія релігії в підході З. Фрейда.
83. Релігійна поведінка людини з різних методологічних позицій.
84. Релігійні механізми психологічного захисту.
85. Релігійні емоції і почуття.
86. Роль релігійних переконань в економічному і соціальному добробуті людства.
87. Проблема класифікації ритуального поведінки в психології релігії.
88. Механізми спілкування, навіювання і їх вплив на свідомість і поведінку віруючих.
89. Сутність і типи молитви (прохання, сповідь, дякувати і ін.).

90. Феноменологія К. Юнга як факт існування того чи іншого феномена людської релігійності.
91. Деїзм та його представники у філософській думці та в психології.
92. Поняття М. Іліади «homo symbolicus» в символізмі релігійних дій.

ПЕРЕЛІК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

для підготовки до виконання ККР з дисципліни «Психологія релігії»

Основна (базова) література

2. Аринин, Е.И. Психология религии / Е. И. Аринин, И. Д. Нефедова; Владим. гос. ун-т. – Владимир: Ред.-издат. комплекс ВлГУ, 2005. – 108 с.
3. Большой психологический словарь / сост. и общ. ред. Б.Г. Мещеряков, В.П. Зинченко. – М.: АСТ, СПб.: Прайм-Еврознак, 2008.- 868 с.
4. Введение в общее религиоведение: Уч. / Под ред. Яблокова И.Н. — М., 2007.
5. Волкова, А.Н. Феноменология мистического опыта. — СПб., 2002.
6. Зенько, Ю.М. Психология религии. — СПб., 2002.
7. Классики мирового религиоведения. — М., 1996.
8. Религиоведение / Энциклопедический словарь / под ред. А.П. Забияко, А.Н. Красникова, Е.С. Элбакян. – М.: Академический проект, 2006.- 1256 с.
9. Религиоведение: социология и психология религии. — Ростов-на-Дону, 1996.
10. Религия и общество: Хрестоматия по социологии религии. — М., 1996.

Додаткова література

1. Аринин, Е.И., Тюрин, Ю.А. Религиозная антропология / Е.И. Аринин, Ю.А. Тюрин. – Владимир: ВлГУ, 2005.-124с.
2. Ассаджиоли, Р. Психосинтез // Психосинтез: теория и практика. – М., 1994.
3. Баркер, А. Новые религиозные движения / А.Баркер. – СПб., РХИ, 1997. –282с.
4. Белик, А.А. Культурология. Антропологические теории культур / А.А. Белик.- М.: Российский гос. гуманит. ун-т., 1998. – 241 с.
5. Белик, А.А. Измененные состояния сознания и психотерапия // Твое здоровье, 1991, №1,2.

6. Бинсвангер, Л. Бытие-в-мире. Избранные статьи. С критическим введением в экзистенциальный психоанализ Людвига Бинсвангера (авт. Дж. Нидлман). — М.: Ювента, СПб., 1999.
7. Борунков, Ю.Ф. Структура религиозного сознания / Ю.Ф.Борунков. — М., 1971.
8. Вундт, В. Миф и религия // Мюллер М., Вундт В. От слова к вере. Миф и религия. —М.: Эксмо; СПб.:TerraFantastica, 2002. — С. 245-824.
9. Вундт, В. Проблема психологии народов / В.Вундт. — М., 1912.
- 10.Гараджа, В.И. Религиоведение / В.И. Гараджа. - М., Аспект-Пресс, 1994. —286с.
- 11.Грановская, Р.М. Психология веры / Р.М. Грановская. - СПб, 2004.- 576с.
- 12.Гроф С. За пределами мозга. Рождение, смерть и трансценденция в психотерапии. М., 2001.
- 13.Гроф, С. Области человеческого бессознательного / С.Гроф. — М., 1994.
- 14.Гуревич, П.С. Возрожден ли мистицизм? / П.С. Гуревич. - М., 1984.
- 15.Джеймс, У. Многообразие религиозного опыта / У.Джеймс. - М. 1991.
- 16.Древнекитайская философия.- М., 1972.-Т.1.
- 17.Зейгарник, Б.В. Патопсихология / Б.В. Зейгарник.- М.: Изд-во МГУ, 1986.
- 18.Зенько, Ю.М. Психология религии / Ю.М.Зенько. — СПб.: Речь, 2009.- 552с.
- 19.Келли, Дж. Психология личности: Теория личных конструктов/ Дж. Келли.- СПб.: Речь, 2000.
- 20.Конзе, Э. Буддийская медитация / Э.Конзе. - М.:Изд-во МГУ, 1993.
- 21.Куликов, Л.В. Власть псевдорелигий / Л.В. Куликов // Россия — планетарные процессы. - СПб.: Изд-во СПб. Ун-та, 2002.
- 22.Лайтман, М. Каббала: Тайное еврейское учение / М.Лайтман.- М., 1993.
- 23.Леви-Брюль, Л. Сверхъестественное в первобытном мышлении / Л.Леви-Брюль. —М., Педагогика — Пресс. 1994.
- 24.Левин, К. Разрешение социальных конфликтов / К.Левин. — СПб.: Речь, 2000.
- 25.Лири, Т., Стюарт, М. Технологии изменения сознания в деструктивных культах / Т.Лири, М.Стюарт.-СПб.:Экслибрис, 2002.-224 с.
- 26.Лурия, А.Р. Об историческом развитии познавательных процессов. Экспериментально-психологическое исследование / А.Р.Лурия. — М., 1974.
- 27.Маслоу, А. По направлению к психологии бытия / А.Маслоу. — М.: Эксмо-Пресс, 2002.-272с.
- 28.Маслоу, А. Религия, ценности и высшие переживания / А. Маслоу.- М.:Релф-бук, 1997.
- 29.Минин, П.М. Мистицизм и его природа / П.М. Минин.- Киев, 2003.- 148с.
- 30.Мэй, Р. Любовь и воля. М., Рефл-бук, 1997.

31. Начала христианской психологии / Отв. ред. Б.С. Братусь.- М.: Наука, 1995.-236с.
32. Ничипоров, Б.В. Введение в христианскую психологию: Размышления священника-психолога / Б.В. Ничипоров. М.: Школа-Пресс, 1994.
33. Оллпорт, Г. У. Личность в психологии / Г.У.Оллпорт. СПб., Ювента, 1998.
34. Попова, М.А. Фрейдизм и религия / М.А.Попова.- М.1985.
35. Поршневу, Б.Ф. Социальная психология и история / Б.Ф.Поршневу. - М., Наука, 1979. -232с.
36. Платонов, К.К. Психология религии / К.К. Платонов.- М. 1967.
37. Психологические аспекты буддизма. СПб. 1991.
38. Религия и общество. - М.: Аспект-Пресс, 1996. -775с.
39. Религиозные традиции мира. В 2-х т. Крон-пресс, 1996.
40. Рибо, Т. Болезни личности. Опыт исследования творческого воображения. Психология чувств / Т.Рибо. - Минск: Харвест, 2002. -784 с.
41. Самыгин, С.Н., Нечипуренко, В.Н., Полонская, И.Н. Религиоведение: Социология и психология религии. Р/Д. Феникс, 1996. -672с.
42. Тейлор, Э.Б. Первобытная культура / Э.Б.Тейлор. - М., 1989.
43. Тихонравов, Ю.В. Экзистенциальная психология. - М., 1998.
44. Торчинов, Е.А. Религии мира: опыт запредельного. Психотехника и трансперсональные состояния / Е.А. Торчинов.- СПб. 2005. -544с.
45. Угринович, Д.М. Введение в религиоведение / Д.М. Угринович. - М., Мысль, 1995, -270с.
46. Угринович, Д.М. Психология религии / Д.М. Угринович. - М., Политиздат, 1986. -352с.
47. Фестингер, Л. Введение в теорию диссонанса: Современная зарубежная социальная психология / Л. Фестингер. - М., 1984.
48. Флурнуа, Т. Принципы религиозной психологии / Т.Флурнуа.- М. 1989.
49. Франкл, В. Человек в поисках смысла. - М., 1990.
50. Фрейд, З. Будущее одной иллюзии // Сумерки богов. - М., Политиздат, 1990. -С. 94-142.
51. Фрейд, З. Психический генезис религиозных представлений. Культурная ценность религии // Религия и общество: Хрестоматия по социологии религии. - М., 1996. С. 328-334, 481-486.
52. Фрейд З. Тотем и табу // Фрейд З. «Я» и «Оно». Труды ранних лет. - Тбилиси, 1991. Т.1.
53. Фрейджер, Р., Фейдимен, Д. Религиозные теории личности / Р. Фрейджер, Д. Фейдимен. СПб., 2007.
54. Фромм, Э. Психоанализ и дзен-буддизм / Дзен-буддизм и психоанализ. - М., 1995.
55. Фромм, Э. Психоанализ и религия / Сумерки богов. - М., 1990.- С.143-221.
56. Фромм, Э. Типы религии и религиозного опыта // Религия и общество: Хрестоматия по социологии религии. - М., 1996. - С. 364-375.

57. Хассен, Ст. Освобождение от психологического насилия / Ст. Хассен. - М.: Прайм-Еврознак, 2003.
58. Шах, И. Путь суфиев / И. Шах. — М.: Центр духовной культуры «Единство», 1993.
59. Шах, И. Суфизм / И. Шах. — М.: Изд-во «Клышников, Комаров и К», 1994.-445с.
60. Шульц, Д., Шульц, С.Э. История современной психологии. –СПб, 1998.
61. Элиаде, М. Шаманизм: архаические техники экстаза \ М.Элиаде. – Киев, София, 2000. –480с.
62. Энциклопедия мистицизма. — СПб., 1996.
63. Юнг, К.Г. Архетипы и символ / К.Г.Юнг. – М. 1991.

ВАРІАНТИ КОМПЛЕКСНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

з дисципліни «Психологія релігії»

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 1

3. Предмет психології релігії. «13 балів»
4. Психологія тринитарного символізму і історичного догматизму в офіційній позиції християнської Церкви. «13 балів»
3. Релігійні уявлення про походження і сутність людини як суб'єкта та об'єкта релігії. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 2

1. Структура і місце психології релігії в системі наукових знань. «13 балів»
2. Психологічні типи релігійних людей. «13 балів»
3. Релігійні секти і організації в використанні методів контролю свідомості і психологічного впливу на особистість. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 3

1. Парадигми методології Макса Шелера в нормативному і дескриптивному дослідженні релігійної особистості. «13 балів»
2. Психологічні особливості релігійного лідера в офіційній позиції і альтернативної версії релігійності. «13 балів»
3. Психологічна характеристика релігійних організацій. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 4

1. Філософський період історії психології релігії. «13 балів»
2. Культові стереотипи і психологічні аспекти їх подолання як наукова проблематика духовності. «13 балів»
3. Своєрідність і структура релігійної свідомості. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 5

1. Релігія в тлумаченні сучасних напрямів психології. «13 балів»
2. Культурно-історичні передумови виникнення християнської психології і теологія особистості. «13 балів»
3. Особливості релігійно-психологічного комплексу віруючих. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018

року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 6

1. Психологія релігії в підході З. Фрейда. «13 балів»
2. Сутність покаяння і психологічні характеристики семи церковних таїнств в офіційному християнстві. «13 балів»
3. Особистісно-значимі компоненти релігії: віра, досвід, поведінку. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018

року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 7

1. Проблема співвідношення соціальних і сакральних коренів релігії і психологічний підхід в її вирішенні. «13 балів»
2. Інтереси і потреби, пристрасті і переконання в християнській спрямованості особистості. «14 балів»
3. Релігійна особистість; вплив релігійності на поведінку. «13 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 8

11. Релігійна поведінка людини з різних методологічних позицій. «13 балів»
2. Зв'язок самосвідомості і чесноти в християнській психології. «13 балів»
3. Функції та динаміка релігійності. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018

року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 9

1. Креаційна альтернатива еволюційного розвитку людини. «13 балів»
2. Психологічний аспект ісламу і містичні практики суфізму. «13 балів»
2. Психологічний підхід до аналізу релігії «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018

року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 10

1. Комплекс наукових методів дослідження в психології релігії і духовності. «13 балів»
2. Гендерна психологія про ставлення Ісламу до жінки в порівнянні з конфесійними позиціями християнства. «13 балів»
3. Психологічні особливості монотеїстичних релігій. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018

року

Завідувач кафедри, професор
Упорядник, доцент кафедри

Васильєв Я.В.
Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 11

1. Становлення психології релігії як самостійної області наукового знання в історії філософсько-теологічної думки. «13 балів»
2. Психологія невротичного «я» в перверсії релігійного фундаменталізму і тероризму. «13 балів»
3. Психологічні особливості релігії індійського походження. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор
Упорядник, доцент кафедри

Васильєв Я.В.
Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 12

- 1.Священний текст і священний переказ як соціоцентричний джерело становлення особистості. «13 балів»
- 2.Психологічний аспект «чотирьох благородних істин» буддизму і медитація як шлях звільнення від страждань.«13 балів»
- 3.Класифікація етапів релігійності. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 13

1. Психологія віри і переконаності в духовному виборі людини. «13 балів»
2. Психодинамічний напрямок про релігійність індуїзму як способу подолання обмежень егоцентризму. «13 балів»
3. Психологічні особливості далекихсхідних релігій. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 14

1. Роль і місце релігійної рефлексії в Я-концепції людини. «13 балів»
2. Психологічна характеристика релігійного культу, релігійних обрядів та традицій в порівнянні з християнськими деномінаціями. «13 балів»
3. Християнська психологія про походження і сутність людини. Визначення та структура релігійного досвіду. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 15

1. Культурно-історичний сенс кризи віри (лат. Apostasia) і індивідуально-психологічний підхід до дослідження релігійного життя. «13 балів»
2. Психологічний аналіз конфесійних відмінностей і інтегративну позиціонування духовності в психології особистості. «13 балів»
3. Природа релігійного досвіду і його функції. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 16

1. Характеристика психічних процесів і станів в домінуючому факторі віри «13 балів»
2. Естетичні компоненти релігійності і їх культурно-психологічне осмислення. «13 балів»
3. Психологічні особливості ранніх форм релігійного досвіду (обрядовість, ритуалізація, релігійні афекти і т.п.). «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018

року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 17

1. Релігійна обумовленість мислення і уяви віруючої людини. «13 балів»
2. Надсвідомі процеси. Співвідношення свідомих і надсвідомих процесів. «13 балів»

3. Сім'я як релігійний канал формування особистості. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 18

1. Внутрішня мотивація і мотив досягнення в поведінці релігійної особистості. «13 балів»
2. Вплив релігійної громади на індивіда і психологія церковного «звернення». «13 балів»
3. Основні типи містичного досвіду. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 19

1. Ірраціональні компоненти вірувань і переконань як причини психічної дезадаптації. «13 балів»

2. Соціально-психологічні особливості конфесійного взаємодії віруючих і їх психологічні типи. «13 балів»
3. Дослідження змінених (екстатичних) станів свідомості. Загальна характеристика і типи ІСС. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018

року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 20

1. Релігійні механізми психологічного захисту. «13 балів»
2. Взаємозв'язок спрямованості особистості і її релігійної схильності в психологічній сутності віри. «13 балів»
3. Проблема розуміння життя, смерті і воскресіння в християнському богослов'ї. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018

року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 21

1. Релігійні емоції і почуття. «13 балів»
2. Віра як форма свідомості і містичні аспекти психічних станів. «13 балів»
3. Психологія "звернення". «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018

року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 22

1. Соціальні установки і ціннісні орієнтації релігійної особистості. «13 балів»
2. Роль релігійних переконань в економічному і соціальному добробуті людства. «13 балів»
3. Психологічні типи віруючих: поняття про акцентуація особистості. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018

року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 23

1. Психологічні канали сімейного формування релігійної особистості. «13 балів»
2. Концепції біхевіоризму щодо релігійно орієнтованих особистостей. «13 балів»
3. Психологія святості: старообрядництво, сектантство, юродство. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018

року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 24

1. Соціально-символічна функція релігійного розради і індивідуальна медитація. «13 балів»
2. Психологія релігії в системі гуманітарних наук. Взаємини із загальною психологією і релігієзнавство. «13 балів»
3. Проблема класифікації ритуального поведінки в психології релігії. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 25

1. Класичний і структурний психоаналіз в розумінні психологічної сутності іудаїзму. «13 балів»
2. Становлення психології релігії. «13 балів»
3. Ритуал як невербальна комунікація. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 26

1. Іудео-Християнські свята і традиції в психологічному осмисленні релігійного буття. «13 балів».
2. Механізми спілкування, навіювання і їх вплив на свідомість і поведінку віруючих. «13 балів»
3. Поняття культу і культової практики. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 27

1. Християнська психологія як науковий концепт і теологія християнства. «13 балів»
2. Практика медитації в різних релігіях і культурах. Медитація і камлання. Медитація і молитва. «13 балів»
3. Психологічне розуміння першородного гріха в християнстві. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 28

1. Феноменологія К. Юнга як факт існування того чи іншого феномена людської релігійності. «13 балів»
 2. Сучасні концептуалізації християнської релігійності (Б.С. Братусь, В.Н. Ничипора, В.І. Слобдчіков і ін.). «13 балів»
3. Сутність і типи молитви (прохання, сповідь, дякувати і ін.). «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

**Кафедра психології
Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 29

1. Деїзм та його представники у філософській думці та в психології. «13 балів»
2. Поняття М. Іліаді «homo symbolicus» в символізмі релігійних дій. «13 балів»
3. Психологічні аспекти ритуалів очищення і переходу. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

Кафедра психології

**Комплексна контрольна робота
з курсу «Психологія релігії»**

Варіант № 30

1. Теоретичні підходи, напрямки та концепції в поясненні (розумінні) походження релігійних вірувань. «13 балів»
2. Зв'язок методологічних підходів з областями досліджень в психології релігії. «13 балів»
3. Нові напрямки досліджень в психології релігії. «14 балів»

Затверджено на засіданні кафедри психології. Протокол №1 від «29» серпня 2018 року

Завідувач кафедри, професор

Васильєв Я.В.

Упорядник, доцент кафедри

Каневський В. І.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

**за виконання завдань комплексної контрольної роботи
з дисципліни «Психологія релігії»**

Оцінка рівня знань студентів визначається згідно з набраними балами за підсумками відповідей:

- за правильну відповідь на I запитання варіанту – 3-5 балів;
- за правильну відповідь на II запитання варіанту – 3-5 балів;
- за правильну відповідь на III запитання варіанту – 3-5 балів;

Максимальна сума за правильні відповіді становить – 12-20 балів.

Оцінка виставляється:

- «відмінно» – за 90-100% правильних відповідей – 18-20 балів;
- «добре» – за 70-89% правильних відповідей – 14-17 балів;
- «задовільно» – за 60-69% правильних відповідей – 12-13 балів;
- «незадовільно» – менше 60% правильних відповідей – 11 і менше балів.

Підготував:
Доцент кафедри психології
ЧНУ ім. П.Могили

В.І. Каневський